NICOLETA DIACONU

DREPTUL UNIUNII EUROPENE

Tratat

Ediția a II-a revizuită

LUMINA LEX
BUCUREȘTI
2011

III 22138

NICOLETA DIACONU

C - 269205

DREPTUL UNIUNII EUROPENE

Tratat

Ediția a II-a revizuită

LUMINA LEX
BUCUREȘTI
2011

269205

UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAȚI
BIBLIOTECA 1

CUPRINS

PARTEA GENERALĂ
TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI UNIUNII EUROPENE

CAPITOLUL I
NOȚIUNI INTRODUCTIVE PRIVIND DREPTUL UNIUNII EUROPENE 11
1. Conceptul de „drept al Uniunii Europene" 11
1.1. Metoda de analiză a dreptului Uniunii Europene 11
1.2. Ramificarea dreptului comunitar 13
1.3. Definirea dreptului Uniunii Europene 14
2. Obiectul dreptului Uniunii Europene 17

CAPITOLUL II
CONSTITUIREA ȘI EVOLUȚIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE ȘI A UNIUNII EUROPENE 20
1. Constituirea Comunităților europene 20
1.1. Istoricul ideilor de unitate europeană 20
1.1.1. Evoluția tendințelor de unitate europeană 20
1.1.2. Premisele înființării Comunităților Europene 22
1.2. Constituirea Comunităților europene 26
1.2.1. Constituirea Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului 26
1.2.2. Constituirea Comunității Economice Europene și a Comunității Europene a Energiei Atomice 27
1.2.3. Analiza structurală a tratatelor constitutive ale Comunităților Europene 29
2. Evoluția Comunităților europene 30
2.1. Evoluția Comunităților europene sub aspect cantitativ, prin creșterea numărului statelor membre 31
2.1.1. Succesiunea aderării de noi state 31
2.1.2. Procedura aderării la Comunități/Uniunea Europeană 32
2.1.2.1. Condițiile cerute pentru aderare 33
2.1.2.2. Fondurile de pre-aderare 34
2.1.2.3. Fazele procedurii de aderare 37
2.1.3. Natura juridică a acordului de aderare 39
2.1.4. Încetarea calității de membru 39
2.1.4.1. Dispozițiile Tratatului de la Lisabona privind încetarea calității de membru 40
2.2. Evoluția Comunităților europene sub aspect calitativ până la instituirea Uniunii Europene 41
2.2.1. Evoluția crizelor și realizărilor comunitare 41
2.2.2. Tratatul de fuziune de la Bruxelles 44
2.2.3. Actul Unic European 44
3. Instituirea Uniunii Europene 47
3.1. Analiza structurală a tratatului 47
3.2. Analiza dispozițiilor Tratatului 48

4. Evoluția Uniunii Europene 51
4.1. Tratatul de la Amsterdam 52
4.2. Tratatul de la Nisa 54
4.3. Tratatul instituind o Constituție pentru Europa 55
4.3.1. Caracterizare generală 55
4.3.2. Principalele modificări legislative propuse prin Tratatul instituind Constituția Europeană 56
4.4. Tratatul de la Lisabona 57

CAPITOLUL III
CARACTERISTICILE JURIDICE ALE UNIUNII EUROPENE 61
1. Caracterele generale ale Uniunii Europene 61
1.1. Fundamentele juridice ale Comunităților/Uniunii Europene 61
1.2. Statutul internațional al Comunităților/Uniunii Europene 62
1.2.1. Personalitatea juridică a Comunităților/Uniunii Europene 62
1.2.2. Reprezentarea Uniunii Europene în relațiile internaționale 64
1.2.3. Recunoașterea 65
2. Caracterele specifice ale Uniunii Europene 67
2.1. Natura juridică specifică a Uniunii europene 67
2.2. Modalitățile specifice de exercitare a competențelor în cadrul Uniunii Europene 69
2.3. Modalitățile specifice de cooperare economică 71
2.4. Procedura specifică de modificare a tratatelor 74
2.4.1. Procedura de revizuire ordinară 74
2.4.2. Proceduri de revizuire simplificate 75
2.5. Sistemul instituțional unic 76

CAPITOLUL IV
IZVOARELE DREPTULUI UNIUNII EUROPENE 79
1. Noțiune și clasificare 79
2. Izvoarele principale (Dreptul primar al Uniunii Europene) 80
2.1. Categoriile de izvoare principale 80
2.1.1. Tratatele de constituire și tratatele modificatoare ale Comunităților /Uniunii Europene 80
2.1.2. Acordurile de aderare 81
2.1.3. Protocoalele și declarațiile anexă 81
3. Izvoarele secundare (Dreptul derivat al Uniunii Europene) 82
3.1. Aspecte generale 82
3.2. Regimul juridic al regulamentelor 84
3.3. Regimul juridic al directivelor 85
3.4. Regimul juridic al deciziilor 87
3.5. Regimul juridic al avizelor și recomandărilor 87
4. Izvoarele complementare 88
4.1. Principiile generale de drept 88
4.1.1. Principiile clasice ale dreptului 89
4.1.2. Principiile generale comune dreptului statelor membre 89
4.1.3. Principiile privind natura Comunităților/Uniunii Europene 90

4.1.4. Principiile respectării drepturilor democratice şi a drepturilor fundamentale ale omului 90
4.1.5. Dispoziţiile Tratatului de la Lisabona privind principiile democratice 96
4.2. Acordurile internaţionale 97
4.2.1. Regimul juridic al acordurilor internaţionale încheiate de către statele membre 97
4.2.2. Regimul juridic al acordurilor internaţionale încheiate de Uniunea Europeană cu state terţe sau organizaţii internaţionale 98
4.2.3. Acordurile Uniunii Europene cu organizaţii internaţionale şi state terţe 98
5. Ierarhia normelor juridice ale Uniunii Europene 99
6. Raportul dintre dreptul Uniunii Europene şi dreptul naţional al statelor membre 100
6.1. Aspecte generale 100
6.2. Principiul aplicabilităţii directe 100
6.2.1. Fundamentarea principiului 100
6.2.2. Domeniul de aplicare 101
6.2.3. Consecinţele aplicării principiului efectului direct 104
6.3. Primordialitatea dreptului Uniunii Europene 105
6.3.1. Instituirea principiului 105
6.3.2. Fundamentarea principiului 106
6.3.3. Domeniul de aplicare 106
6.4. Moduri de prezentare a relaţiilor dintre normele Uniunii Europene şi normele juridice naţionale 107
6.5. Rolul statelor membre în aplicarea dreptului Uniunii Europene 108

CAPITOLUL V
SISTEMUL INSTITUŢIONAL AL UNIUNII EUROPENE 110
1. Principiile care stau la baza activităţii instituţiilor Uniunii Europene 111
1.1. Principiul atribuirii de competenţe 112
1.2. Principiul echilibrului instituţional 114
1.3. Principiul autonomiei instituţionale 115
2. Consiliul European 116
2.1. Constituire, componenţă 116
2.2. Natura juridică 117
2.3. Competenţe 118
2.4. Organizare, funcţionare 120
3. Consiliul 122
3.1. Constituire, componenţă 122
3.2. Organizare 124
3.2.1. Secretariatul general 125
3.2.2. COREPER (Comitetul Reprezentanţilor Permanenţi) 125
3.2.3. Comitetele specializate 126
3.3. Funcţionare 128
3.3.1. Sediul 128
3.3.2. Preşedinţia şi sesiunile Consiliului 128
3.3.3. Reguli şi metode de votare 129
3.3.3.1. Votul cu majoritate simplă 129
3.3.3.2. Votul cu majoritate calificată 130
3.3.3.3. Votul în unanimitate 133

3.4. Atribuţii 134
3.4.1. Evoluţia dispoziţiilor tratatelor privind atribuţiile Consiliului 134
3.4.2. Proceduri legislative utilizate 135
4. Comisia Uniunii Europene 136
4.1. Constituire, componenţă 136
4.1.1. Calitatea de comisar 136
4.1.2. Preşedintele Comisiei 139
4.1.3. Înaltul Reprezentant pentru afaceri externe şi politica de securitate 139
4.1.4. Statutul comisarilor 141
4.2. Organizare 142
4.2.1. Cabinetele comisarilor 143
4.2.2. Serviciile administrative 144
4.2.3. Funcţia publică comunitară 145
4.3. Funcţionare 147
4.4. Atribuţii 148
4.4.1. Funcţia de iniţiativă legislativă 149
4.4.2. Funcţia de execuţie 151
4.4.3. Funcţia de supraveghere 153
4.4.4. Funcţia de decizie 154
4.4.5. Funcţia de reprezentare 155
5. Parlamentul European 156
5.1. Constituire, componenţă 157
5.1.1. Constituire 157
5.1.2. Procedura alegerilor 157
5.1.3. Statutul deputaţilor 159
5.2. Organizare 161
5.2.1. Preşedinţia şi biroul 161
5.2.2. Comisiile parlamentare 162
5.2.3. Grupurile politice 164
5.2.4. Delegaţiile 165
5.2.5. Serviciile administrative 165
5.3. Funcţionarea 166
5.4. Atribuţii 167
5.4.1. Atribuţii normative şi proceduri utilizate 168
5.4.2. Atribuţii privind desemnarea şi cenzurarea Comisiei 171
5.4.3. Atribuţii în domeniul bugetar 173
5.4.4. Atribuţii de control şi proceduri utilizate 174
6. Curtea de Justiţie a Uniunii Europene 178
6.1. Curtea de Justiţie 179
6.1.1. Constituire, componenţă 179
6.1.1.1. Constituire 179
6.1.1.2. Componenţă 180
6.1.2. Organizare 182
6.1.3. Funcţionare 183
6.1.4. Competenţele Curţii de Justiţie 184
6.1.4.1. Competenţa generală a Curţii de Justiţie 184
6.1.4.2. Evoluţia competenţelor Curţii de Justiţie 184

6.1.5. Procedura de judecată 188
6.1.5.1. Procedura scrisă 188
6.1.5.2. Procedura instrucției 188
6.1.5.3. Procedura orală 189
6.1.5.4. Redactarea hotărârii 190
6.1.5.5. Procedurile speciale 191
6.1.6. Căile de atac extraordinare 192
6.1.7. Funcțiile Curții de Justiție 193
6.2. Tribunalul 195
6.2.1. Constituire, componență 195
6.2.2. Organizare 196
6.2.3. Funcționare 198
6.2.4. Competențe 199
6.3. Tribunalele specializate. Tribunalul Funcției Publice a Uniunii Europene 200
6.3.1. Constituirea Tribunalului Funcției Publice 200
6.3.2. Organizare și funcționare 201
7. Curtea de Conturi 204
7.1. Constituire, componență 204
7.2. Organizare, funcționare 205
7.3. Competențe 206
8. Organe cu caracter financiar bancar 208
8.1. Evoluția sistemului financiar bancar al Uniunii Europene 208
8.2. Sistemul European al Băncilor Centrale (SEBC) 209
8.2.1. Banca Centrală Europeană (BCE) 210
8.2.2. Băncile Centrale Naționale 215
8.2.3. Structura de ansamblu a SEBC 215
8.3. Banca Europeană de Investiții 217
8.3.1. Constituire, componență 217
8.3.2. Organizare, funcționare 217
8.3.3. Atribuții 218
8.4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare 219
9. Organe cu caracter consultativ 220
9.1. Comitetul Economic și Social 220
9.1.1. Componență, organizare 220
9.1.2. Atribuții 222
9.2. Comitetul Regiunilor 222
9.2.1. Componență, organizare 222
9.2.2. Atribuții 223
10. Organe cu caracter tehnic 224
10.1. Agențiile Uniunii Europene 224
10.2. Instituții tehnice pentru punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comună 229
10.3. Instituții tehnice pentru cooperarea polițienească și judiciară în materie penală 230
10.3.1. EUROPOL 230

10.3.2. Organismul European pentru Imbunătățirea Cooperării Judiciare (EUROJUST) ... 232
10.3.3. Colegiul European de Poliție - CEPOL ... 232
10.3.4. Oficiul European Anti-Fraudă - OLAF ... 233
11. Evoluția instituțiilor în contextul extinderii Uniunii Europene ... 235

CAPITOLUL VI
REPARTIZAREA PUTERILOR ÎNTRE INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE ... 239
1. Funcția normativă ... 240
1.1. Competențele Comisiei ... 243
1.2. Competențele Consiliului European ... 244
1.3. Competențele Consiliului ... 245
1.4. Competențele Parlamentului European ... 245
1.5. Competențele Băncii Centrale Europene ... 246
1.6. Competențele parlamentelor naționale ... 247
2. Funcția executivă ... 249
2.1. Competențele Comisiei ... 249
2.2. Competențele Consiliului ... 250
2.3. Competențele Parlamentului European ... 250
2.4. Competențele organelor monetare ... 251
3. Funcția bugetară ... 251
3.1. Evoluția reglementărilor privind constituirea bugetului Uniunii Europene ... 251
3.2. Principiile bugetare ... 253
3.3. Conținutul bugetului ... 254
3.4. Dispozițiile Tratatului de la Lisabona privind exercițiul bugetar al Uniunii Europene ... 255
3.4.1. Adoptarea bugetului anual ... 255
3.4.2. Execuția bugetului și descărcarea ... 256
3.5. Repartizarea competențelor bugetare între instituțiile Uniunii Europene ... 257
3.6. Rolul statelor membre privind executarea bugetului Uniunii Europene ... 258
4. Funcția de control ... 259
4.1. Controlul politic ... 259
4.1.1. Controlul exercitat de Parlament ... 259
4.1.2. Controlul exercitat de Comisie ... 260
4.1.3. Controlul exercitat de Curtea de Conturi ... 261
4.1.4. Controlul exercitat de BCE ... 262

CAPITOLUL VII
CONTROLUL JURISDICȚIONAL ... 263
1. Aspecte generale ... 263
2. Judecata în fața Tribunalului și recursul la Curtea de Justiție ... 264
2.1. Competența Tribunalului ... 264
2.2. Recursul împotriva hotărârii Tribunalului ... 265
2.2.1. Hotărârile care pot fi atacate cu recurs ... 265
2.2.2. Titularii recursului ... 265
2.2.3. Motivele recursului ... 266
2.2.4. Judecarea recursului ... 266

2.2.5. Efectele recursului 266
3. Cooperarea judiciară între instanţele naţionale şi Curtea de Justiţie. Cererea de pronunţare a unei hotărâri preliminare 267
3.1. Aspecte generale 267
3.2. Evoluţia reglementărilor privind cererea de pronunţare a unei hotărâri preliminare 267
3.3. Instanţele competente să sesizeze Curtea 270
3.4. "Facultatea" şi "obligaţia" sesizării 271
3.5. Obiectul cererii de pronunţare a unei hotărâri preliminare 272
3.6. Formularea cererii de pronunţare a unei hotărâri preliminare 274
3.6.1. Momentul sesizării 274
3.6.2. Forma sesizării 275
3.7. Soluţionarea cererii de pronunţare a unei hotărâri preliminare 275
3.8. Caracteristicile procedurii 275
3.9. Efectele hotărârilor Curţii 276
4. Acţiunile promovate în faţa Curţii de Justiţie 278
4.1. Acţiunea în anulare 278
4.1.1. Noţiune şi temei juridic 278
4.1.2. Condiţiile de admisibilitate a acţiunii în anulare 280
4.1.2.1. Condiţii privind natura actului atacat 280
4.1.2.2. Titularii acţiunii în anulare 281
4.1.2.3. Instituţiile reclamate 283
4.1.3. Termenul de frmulare a acţiunii în anulare 284
4.1.4. Motivele de anulare 284
4.1.5. Competenţele judecătorului 285
4.1.6. Efectele anulării actului 285
4.1.7. Efectul retroactiv al anulării 285
4.2. Acţiunea în constatarea abţinerii de a acţiona (Acţiunea în carenţă) 286
4.2.1. Generalităţi 286
4.2.2. Temei juridic 286
4.2.3. Calitatea procesuală pasivă 286
4.2.4. Calitatea procesuală activă 287
4.2.5. Procedura 287
4.2.6. Noţiunea de "carenţă" (abţinere de a acţiona) 288
4.2.7. Efectele hotărârii 288
4.3. Acţiunea în constatarea neîndeplinirii de către state a obligaţiilor decurgând din tratatele constitutive 289
4.3.1. Aspecte generale 289
4.3.2. Noţiunea de "neîndeplinire a obligaţiilor" 290
4.3.3. Temei juridic 291
4.3 4. Aspecte procedurale 292
4.3.4.1. Faza administrativă 293
4.3.4.2. Faza judiciară 294
4.3.5. Efectele hotărârii 295
4.3.6. Sancţiuni 295
4.3.7. Regimul derogator de la procedura comună 296

4.4. Acțiunile în responsabilitate 297
4.4.1. Apreciere generală 297
4.4.2. Temei juridic 297
4.4.3. Responsabilitatea extracontractuală 298
4.4.4. Răspunderea contractuală 300

PARTEA SPECIALĂ
POLITICILE UNIUNII EUROPENE

TITLUL I
COMPETENȚELE UNIUNII EUROPENE 303
CAPITOLUL I 303
ACQUIS-UL COMUNITAR 303
1. Noțiune 303
2. Obiectivele inițiale ale Comunității Europene și mijloacele de realizare 305
3. Obiectivele Uniunii Europene după modificările intervenite prin Tratatul de la Lisabona 307
4. Conținutul acquis-ului comunitar 308
CAPITOLUL II
PRINCIPIILE STABILIRII COMPETENȚELOR UNIUNII EUROPENE 310
1. Principii generale privind competențele 310
1.1. Instituirea principiilor 310
1.2. Principiul specializării 311
1.3. Principiul subsidiarității 313
1.4. Principiul proporționalității 314
1.5. Aspecte noi cuprinse în Protocolul privind aplicarea principiilor subsidiarității și proporționalității, anexat Tratatului de la Lisabona 315
2. Domeniul de aplicare a competențelor Uniunii Europene 316
2.1. Competența teritorială 316
2.2. Competența personală 316
2.2.1. Aspecte generale 316
2.2.2. Cetățenia europeană 317
3. Domeniile de acțiune a Uniunii Europene 318
3.1. Calificarea politicilor comunitare din perspectiva dispozițiilor tratatelor inițiale 318
3.2. Calificarea politicilor Uniunii Europene din perspectiva dispozițiilor Tratatului de la Lisabona 320
3.2.1. Aspecte generale 320
3.2.2. Categoriile de competențe 320
3.2.3. Competențele exclusive 321
3.2.4. Domeniile de competență partajată 321
3.2.5. Domeniile acțiunii de sprijinire, de coordonare sau complementare 322

TITLUL II
DOMENIILE DE COMPETEN°Å EXCLUSIVÅ A UNIUNII EUROPENE 323
CAPITOLUL I
ASPECTE GENERALE 323
CAPITOLUL II
POLITICA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI 324
1. Temei juridic 324
2. Conținutul politicii Uniunii Europene *în domeniul concurenței* 325
2.1. Interdicția acordurilor restrictive și a practicilor anticoncurențiale 325
2.2. Interdicția abuzului de poziție dominantă 329
2.3. Controlul fuziunilor (concentrărilor) de întreprinderi 333
2.4. Controlul ajutoarelor de stat 336
2.5. Aplicarea regulilor concurenței în sectorul public 344
CAPITOLUL III
POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ 347
1. Istoricul realizării Uniunii Economice și Monetare 347
1.1. Etape parcurse până la realizarea Uniunii Economice și Monetare 347
1.2. Realizarea Uniunii Economice și Monetare 350
1.3. Problemele actuale privind UEM 352
2. Conținutul politicii Economice și Monetare 353
2.1. Temei juridic 353
2.2. Principiile de bază ale Uniunii Economice și Monetare 354
2.3. Dispozițiile Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene relative la politica economică 355
2.4. Dispozițiile Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene relative la politica monetară 358
2.5. Consecințele introducerii EURO ca monedă unică 360

TITLUL III
DOMENIILE DE COMPETENȚĂ PARTAJATĂ ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI STATELE MEMBRE 363
CAPITOLUL I
ASPECTE GENERALE 363
CAPITOLUL II
PIAȚA INTERNĂ 364
1. Delimitări terminologice 364
1.1. Evoluția conceptului de „piață internă" 364
1.2. Calificarea competențelor exercitate de Uniune în domeniul pieței interne 368
2. Libera circulație a mărfurilor 368
2.1. Temei juridic 368
2.2. Acquis-ul comunitar privind libera circulație a mărfurilor 369
2.2.1. Realizarea Uniunii vamale și instituirea tarifului vamal comun 369
2.2.2. Interzicerea restricțiilor cantitative și a măsurilor cu efect echivalent 372
2.2.3. Reorganizarea monopolurilor cu caracter comercial 373
2.2.4. Modalități procedurale de realizare a liberei circulații a mărfurilor 374

3. Libera circulație a persoanelor 376
3.1. Temei juridic 376
3.2. Reglementarea cetățeniei Uniunii Europene 377
3.2.1. Instituirea cetățeniei europene 377
3.2.2. Prerogativele calității de cetățean european 378
3.3. Conținutul liberei circulații a persoanelor 381
3.3.1. Evoluția reglementărilor generale privind libera circulație a persoanelor 381
3.3.2. Modalități de prezentare a liberei circulații a persoanelor 383
3.3.3. Beneficiarii liberei circulații a persoanelor 386
3.3.4. Limitarea dreptului la libera circulație a persoanelor 389
4. Libera circulație a serviciilor 390
4.1. Temei juridic 390
4.2. Conținutul liberei circulații a serviciilor 391
4.2.1. Raporturile dintre libertatea de stabilire a persoanelor și libera circulație a serviciilor 391
4.2.2. Modalități de realizare a liberei circulații a serviciilor 392
4.2.3. Reglementări interne privind libera circulație a serviciilor 395
5. Libera circulație a capitalului 401
5.1. Temei juridic 401
5.2. Conținutul liberei circulații a capitalului 401
5.2.1. Libera circulație a plăților curente 401
5.2.2. Libera mișcare a capitalurilor 402

CAPITOLUL III
POLITICA SOCIALĂ A UNIUNII EUROPENE 407
1. Temei juridic 408
2. Conținutul politicii sociale a Uniunii Europene 408
2.1. Obiectivele și procedura politicii sociale 408
2.2. Reglementarea ocupării forței de muncă și a condițiilor de muncă 411
2.2.1. Obiectivele generale și procedura de aplicare a politicii de ocupare a forței de muncă 411
2.2.2. Reglementări privind contractul individual de muncă 414
2.2.3. Organizarea relațiilor colective de muncă 415
2.2.4. Reglementarea egalității de șanse între bărbați și femei 416
2.2.5. Reglementări împotriva rasismului și xenofobiei 417
2.3. Protecția socială 417
2.4. Instituirea Fondului Social European 418

CAPITOLUL IV
POLITICA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL AGRICULTURII ȘI PESCUITULUI 420
1. Politica în domeniul agriculturii 420
1.1. Temei juridic 420
1.2. Obiectivele generale ale politicii agricole 420
1.3. Reforma politicii agricole 423
1.3.1. Etapele politicii agricole comune 423
1.3.2. Obiectivele principale ale reformei politicii agricole comune 424

2. Politica în domeniul pescuitului 428
2.1. Temei juridic 428
2.2. Reforma politicii comune în domeniul pescuitului 429

CAPITOLUL V
POLITICA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMNIUL TRANSPORTURILOR 433
1. Temei juridic 433
2. Componentele piaţei comune a transporturilor 434
2.1. Regimul concurenţei stabilit prin dispoziţiile tratatului 434
2.2. Transportul rutier 435
2.3. Transportul feroviar 436
2.4. Transportul pe căile navigabile interioare 439
2.5. Transportul aerian 440
2.6. Transportul maritim 441

CAPITOLUL VI
POLITICA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL MEDIULUI 444
1. Evoluţia reglementărilor comunitare în domeniul mediului 444
2. Conţinutul politicii Uniunii Europene în domeniul mediului 451
2.1. Obiectivele şi principiile politicii Uniunii Europene în domeniul mediului 451
2.2. Preocupări privind crearea unui cadru instituţional de protecţie a mediului 452
2.3. Reglementări privind protecţia unor factori de mediu 454
2.4. Reglementări privind sursele de poluare a mediului 456
2.5. Politica Uniunii Europene privind schimbările climatice 458
2.5.1. Aspecte introductive 458
2.5.2. Angajamentele asumate de Uniunea Europeană prin Protocolul de la Kyoto 460
2.6. Strategia de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene 468

CAPITOLUL VII
POLITICA UNIUNII EUROPENE ÎN DOMENIUL PROTECŢIEI CONSUMATORILOR 470
1. Evoluţia reglementărilor juridice privind protecţia consumatorilor 470
1.1. Evoluţia reglementărilor adoptate în domeniu 470
1.2. Preocupări privind crearea unui cadru instituţional de protecţie a intereselor consumatorilor 471
2. Obiectivele politicii Uniunii Europene în domeniul protecţiei consumatorilor 472
2.1. Obiectivele politicii comunitare în domeniul protecţiei consumatorilor şi mijloacele de realizare 472
2.2. Conţinutul reglementărilor adoptate în domeniu 472

CAPITOLUL VIII
POLITICA UNIUNII EUROPENE PRIVIND COEZIUNEA ECONOMICĂ, SOCIALĂ ŞI TERITORIALĂ 475
1. Evoluţia reglementărilor comunitare privind coeziunea economică, socială şi teritorială 475
2. Obiectivele politicii privind coeziunea economică, socială şi teritorială şi mijloacele de realizare a acestora 476
2.1. Obiectivele comunitare 476

2.2. Mijloacele de realizare a obiectivelor stabilite în domeniu – reglementarea constituirii Fondurilor structurale 476
2.3. Evoluția și caracterizarea fondurilor structurale europene 478
2.4. Bugetul alocat fondurilor structurale 481

CAPITOLUL IX
SPAȚIUL DE LIBERTATE, SECURITATE ȘI JUSTIȚIE 483
1. Evoluția preocupărilor Uniunii Europene privind cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne 483
1.1. Introducerea dispozițiilor privind cooperarea în domeniul justiției și afacerilor interne prin Tratatul de la Maastricht 483
1.1.1. Modalitățile de cooperare în domeniul justiției și afacerilor interne 483
1.1.2. Mijloacele de realizare a cooperării în domeniul justiției și afacerilor interne (stabilite prin T.Ms) 485
1.2 .Perfecționarea cooperării în domeniul justiției și afacerilor interne prin tratatele ulterioare 485
2. Direcțiile de acțiune în vederea realizării cooperării în domeniul justiției și afacerilor interne 487
2.1. Crearea unui spațiu al libertății, securității și justiției 487
2.2. Cooperarea polițienească și judiciară în domeniul penal 487
2.3. Libera circulație a persoanelor 488
2.4. Lupta împotriva crimei organizate 489
2.5. Lupta împotriva fraudei 490
2.6. Cooperarea intensificată 490
2.7. Sistemul instituțional de aplicare JAI 491
3. Acquis-ul Schengen 491
3.1. Evoluția reglementărilor privind Spațiul Schengen 491
3.2. Principalele reglementări cuprinse în Convenția Schengen 494
3.2.1. Aspecte privind eliminarea controalelor la frontierele interne și circulația persoanelor 494
3.2.2. Aspecte privind poliția și securitatea 496
3.2.3. Aspecte privind Sitemul de Informare Schengen 497
3.2.4. Aspecte privind protecția datelor cu caracter personal 498
3.2.5. Aspecte instituționale 499
4. Componentele spațiului de libertate, securitate și justiție din perspectiva dispozițiilor Tratatului de la Lisabona 499
4.1. Dispoziții generale 499
4.2. Politicile privind controlul la frontiere, dreptul de azil și imigrarea 500
4.3. Cooperarea judiciară în materie civilă 502
4.4. Cooperarea judiciară în materie penală 503
4.5. Cooperarea polițienească 505

CAPITOLUL X
POLITICA UNIUNII EUROPENE PRIVIND CERCETAREA, DEZVOLTAREA TEHNOLOGICĂ ȘI SPAȚIUL 507
1. Evoluția reglementărilor Uniunii Europene privind cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică 507

2. Obiectivele şi mijloacele de acţiune ale politicii în domeniul cercetării şi dezvoltării tehnologice şi spaţiului 508

TITLUL IV
DOMENIILE DE COORDONARE A COMPETENŢELOR ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ ŞI STATELE MEMBRE 512

CAPITOLUL I
ASPECTE GENERALE 512

CAPITOLUL II
POLITICA INDUSTRIALĂ A UNIUNII EUROPENE 513
1. Temei juridic 513
2. Conţinutul politicii industriale a Uniunii Europene 513
2.1. Obiectivele politicii industriale comune 513
2.2. Evoluţia preocupărilor comunitare privind reglementarea politicii industriale generale 514
2.3. Acquis-ul comunitar privind întreprinderile mici şi mijlocii 516
2.3.1. Definirea şi clasificarea întreprinderilor mici şi mijlocii 517
2.3.2. Temei juridic 518
2.4. Principalele politici industriale sectoriale 524

CAPITOLUL III
POLITICA UNIUNII EUROPENE PRIVIND EDUCAŢIA, FORMAREA PROFESIONALĂ, TINERETUL ŞI SPORTUL 528
1. Temei juridic 528
2. Politica Uniunii Europene privind sportul şi educaţia 528
3. Politica Uniunii Europene de formare profesională 529

CAPITOLUL IV
POLITICA UNIUNII EUROPENE PRIVIND COOPERAREA CONSOLIDATĂ 530
1. Temei juridic 530
2. Condiţiile generale şi procedura cooperării intensificate 531
2.1. Condiţiile iniţierii unei cooperări intensificate 531
2.2. Procedura cooperării intensificate 532

CAPITOLUL V
POLITICA UNIUNII EUROPENE PRIVIND COOPERAREA ÎN VEDEREA DEZVOLTĂRII 534
1. Obiectivele şi procedura cooperării în vederea dezvoltării 534
2. Obiectivele şi procedura cooperării economice, financiare şi tehnice cu ţările terţe 535
3. Obiectivele şi procedura ajutorului umanitar 536

CAPITOLUL VI
POLITICA UNIUNII EUROPENE PRIVIND CULTURA 537
1. Temei juridic 537
2. Obiectivele politicii comunitare în domeniul culturii şi procedura de realizare a acestora 537

3. Raportul dintre libera circulație a persoanelor și politica culturală a Uniunii Europene 539

CAPITOLUL VII
POLITICA UNIUNII EUROPENE PRIVIND SĂNĂTATEA 543
1. Temei juridic 543
2. Obiectivele politicii privind protecția sănătății 543
3. Procedura realizării obiectivelor Uniunii Europene în domeniul sănătății 544
4. Strategia Uniunii Europene în domeniul sănătății 545

TITLUL V
ACȚIUNEA EXTERNĂ A UNIUNII EUROPENE 547

CAPITOLUL I
ASPECTE GENERALE 547
1. Calificarea juridică a competențelor exercitate în domeniul acțiunii externe 547
2. Dispoziții generale privind acțiunea externă a Uniunii Europene 548

CAPITOLUL II
POLITICA EXTERNĂ ȘI DE SECURITATE (PESC) 550
1. Temei juridic 550
2. Principalele reglementări cuprinse în Tratatul de la Lisabona privind politica externă și de securitate comună 551
2.1. Obiectivele generale ale acțiunii externe a Uniunii Europene 551
2.2. Mijloacele de realizare a politicii externe și de securitate comună 552

CAPITOLUL III
POLITICA COMERCIALĂ COMUNĂ 559
1. Temei juridic 559
2. Conținutul politicii comerciale comune 559
2.1. Principiile politicii comerciale comune și procedura de aplicare a acesteia 559
2.2. Regimul importurilor și exporturilor 560
2.3. Măsurile de protecție comercială 562
2.4. Încheierea acordurilor comerciale externe 566

CAPITOLUL IV
RELAȚIILE INTERNAȚIONALE ALE UNIUNII EUROPENE 568
1. Procedura încheierii acordurilor internaționale 568
1.1. Procedura anterioară Tratatului de la Lisabona 568
1.2. Procedura încheierii acordurilor internaționale conform dispozițiilor Tratatului de la Lisabona 570
2. Relațiile Uniunii Europene cu organizații internaționale și state terțe 572
2.1. Relațiile de bună vecinătate ale Uniunii Europene 573
2.2. Relațiile Uniunii Europene cu Asociația Europeană a Liberului Schimb (AELS) 574
2.3. Relațiile Uniunii Europene cu Consiliul Europei 574
2.4. Relațiile Uniunii Europene cu țări industrializate din afara Europei 575

2.5. Relaţiile de asociere dintre Uniunea Europeană şi ţările în curs de dezvoltare din Africa, Zona Caraibelor şi Pacific (ACP) 577
2.6. Relaţiile Uniunii Europene cu ţări din Zona Mediteranei, Orientului Mijlociu, America Latină şi Asia 579
2.7. Relaţiile Uniunii Europene cu ţări din Europa Centrală şi Răsăriteană (Acordurile de asociere europene) 580
3. Relaţiile României cu Uniunea Europeană 582
3.1. Evoluţia relaţiilor României cu Uniunea Europeană 582
3.2. Rezumatul Tratatului de aderare a României şi Bulgariei la Uniunea Europeană 583
3.2.1. Elemente generale 583
3.2.2. Structura Tratatului de aderare 583

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ 589

269205
UNIVERSITATEA
„DUNĂREA DE JOS" GALAŢI
BIBLIOTECA 1